

ZOONOZ HASTALIKLAR ve HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN ÖNEMİ

Zoonoz hastalıklar “doğal olarak omurgalı hayvanlardan insanlara,insanlardan da hayvanlara geçebilen hastalıkların tümü” olarak tanımlanabilir.

Dünyamızda insan ve hayvanları ilgilendiren 200’ den fazla zoonoz hastalığın varolduğu bilinmektedir.Ülkemizde ise çoğu sığır,koyun ve kanatlılarda olmak üzere 40 civarında zoonoz hastalık mevcuttur.Yabani hayvanlarda bunların bulaşmasında rol oynarlar.

Zoonoz hastalıklar, gerek sayılarının çokluğu ve gerekse yayılma alanlarının genişliği bakımından günümüzde insan sağlığını ciddi derecede tehdit etmektedirler. Örneğin; son yıllarda bazı AB ülkelerinde görülen BSE (Deli Dana) ve ülkemizde dahil olmak üzere çok sayıda ülkede görülen Avian İnfluenza (Kuş Gribi) hastalığının bu ülkelerin insanlarında yarattığı endişe, zoonoz hastalıklarla mücadelenin önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Ayrıca hayvanların ölümüne ve verim düşüklüğüne de yol açarak ülke ekonomisine de zarar vermektedirler. Dünya Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) bir yayınına göre, hayvan hastalıkları sebebiyle yılda 30 milyon tondan fazla süt kaybı olmaktadır. Bu miktar süt, 200 milyon çocuğun günde iki bardak süt içememesi demektir.

- Ülkemizde sıkça rastlanan bazı önemli zoonoz hastalıklar şunlardır:
Kuduz, Tüberküloz (verem) Bruselloz (malta humması), Şarbon (Anthrax), Salmonelloz ve Kist Hidatik.

Bu hastalıkların zararlarını kısaca anlatacak olursak :

❖ KUDUZ : Bütün sıcak kanlı hayvanlarda ve insanlarda görülen öldürücü viral bir hastalıktır. Hastalık, kuduzla yakalanmış hayvanların özellikle köpeklerin ısırmasıyla veya açık yaralara salyalarının temasıyla diğer hayvanlara ve insanlara bulaşır. İnsanlar kuduz şüpheli hayvanla temas eder veya ısırılırsa, ısırık yeri bol sabunlu suyla yıkanarak en yakın sağlık kuruluşuna mutlaka başvurulmalıdır. Belediye ekiplerine de haber verilmek sureti ile ısırık köpeğin müşahedeye alınması sağlanır. İhbarı mecburi hastalık olduğu için Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerine haber verilir. Koruyucu önlem olarak, kedi ve köpeklere yılda bir kez olmak üzere mutlaka kuduz aşısı yaptırmak gerekir.

❖ TÜBERKÜLOZ : Verem mikrobunun insan, sığır ve kanatlı tiplerinin insan ve evcil hayvanlar da oluşturduğu, kronik seyirli ve bulaşıcı olan bu hastalık; çeşitli organ ve dokularda tüberkel adı verilen, kendine has bozukluklar oluşturur. Veremli hayvanların etlerini yemek, sütlerini içmek veya solunum yoluyla insanlara bulaşır. Hastalığın hayvanlardan bulaşmasını önlemek için; Veteriner Hekim kontrolünden geçmemiş etler ve iyi kaynatılmamış sokak sütleri tüketilmemelidir. 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'na göre ihbarı mecburi olup, bu hastalığa yakalandığı tespit edilen hayvanlar tazminatlı olarak kestirilir.

❖ BRUSELLOZ : Genellikle sığır ve koyunlarda görülen ve yavru atmaya neden olan bu hastalık, insanlara da kolayca bulaşır. İnsanda baş ağrısı, ateş ve halsizlikle kendini belli eder. Hastalık teşhis ve tedavi edilmediği takdirde çeşitli organlarda ciddi rahatsızlıklar, kısırlık ve sakatlıklar oluşturur. İyi kaynatılmamış sokak sütleri ve bu tip sütlerden elde edilen taze peynir, krema başlıca bulaşma kaynağıdır. İhbarı mecburi olup, bu hastalığa yakalandığı tespit edilen hayvanlar tazminatlı olarak kestirilir.

❖ ŞARBON : Bütün dünyada sıkça görülen bulaşıcı ve öldürücü bir hastalıktır. İnsanlara, hastalıklı hayvanlarla temas, enfekte olmuş et, süt ve bunların ürünlerin tüketilmesi ile bulaşır. Şarbon mikrobu derideki yaralardan girdiğinde çıbanlar (halk arasında kasap çıbanı denir), solunum yoluyla girdiğinde akciğer iltihabı ve ağız yoluyla girdiğinde ise bağırsak enfeksiyonlarına neden olur. Hastalığın insanlara bulaşmasını önlemek için etlerin ve diğer hayvansal besinlerin sağlık kontrollerinin yapılması ve hayvanların aşılınması gerekir. İhbarı mecburi olup, hastalığa yakalandığı tespit edilen hayvanlar itlaf edilir.

❖ SALMONELLOZ : Salmonella adı verilen bakterilerin yol açtığı, hayvansal besinlerle ve bunlardan yapılan bulaşık gıda ürünlerinin tüketilmesi ile insanlara geçen önemli bir zoonoz hastalıktır. İnsanlarda septisemik barsak enfeksiyonları, bulantı, kusma, karın ağrısı ve ishale seyreder. Hastalıktan korunmak için sağlık kontrolünden geçmemiş hayvansal gıdalar tüketilmemeli ve besin hijyeni kurallarına dikkat edilmelidir.

❖ KİST HİDATİK : Hastalığın etkeni, köpeklerin ince barsağında yaşayan ve şerit olarak isimlendirilen bir tür parazittir. Bu parazitlerin yumurtaları ile bulaşık yiyecek ve içecekleri alan çift tırnaklı hayvanlar ile insanların karaciğer akciğer ve diğer organlarında değişik büyüklükte su keseleri meydana gelmektedir. Hastalıktan korunmak için köpeklere düzenli olarak antiparaziter ilaçlar verilmelidir.

Hazırlayan:

Cengiz TAŞ

Veteriner Hekim

cengiztas@gmail.com

- 2006 -